

2020-21

Time - 3 hours

Full Marks - 80

*Answer all units as per instructions.
Figures in the right hand margin indicate marks.*

UNIT - I

१। विद्यायाः महत्त्वं हितोपदेशानुसारं वर्णयत । (१५)

अथवा

अज्ञातकुलशीलस्य वासो न देयः – इति कथां हितोपदेशानुसारं वर्णयत ।

२। केषांचित् त्रयाणां श्लोकानां अनुवादं कुरुत । (५ × ३)

(क) विद्या शस्त्रश्च शास्त्रश्च द्वे विद्ये प्रतिपत्तये ।
आद्या हास्याय वृद्धत्वे द्वितीयाद्रियते सद्य ॥

(ख) रूपयौवनसम्भवा विशालकुल सम्भवा ।
विद्याहीनाः न शोभन्ते निर्गन्धा इव किंशुकाः ॥

(ग) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः ।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥

- (घ) ऋणकर्ता पिता शत्रु माता च व्यभिचारिणी ।
भार्या रूपवती शत्रुः पुत्रः शत्रुरपण्डितः ॥
- (ङ) आयुः कर्म च वित्तं च विद्या निधनमेव च ।
पञ्चैतान्यपि सृज्यन्ते गर्भस्थस्यैव देहिनः ॥

UNIT - II

३। केषांचित् पञ्चानां शब्दानां यथानिर्देशं रूपाणि लिखत । (२ × ५)

- (क) मुनि शब्दस्य द्वितीया बहुवचने
(ख) शिशु शब्दस्य चतुर्थी बहुवचने
(ग) मातृ शब्दस्य पञ्चमैकवचने
(घ) युष्मद् शब्दस्य सप्तमी एकवचने
(ङ) गच्छत् शब्दस्य षष्ठी बहुवचने
(च) गुणिन् शब्दस्य द्वितीया बहुवचने
(छ) तद् (स्त्रीलिङ्ग) शब्दस्य तृतीया एकवचने

UNIT - III

४। केषांचित् श्लोकद्वयस्य व्याख्यां कुरुत । (१० × २)

- (क) मानं हित्वा प्रियो भवति क्रोधं हित्वा न शोचति ।
कामं हित्वार्थवान् भवति लोभं हित्वा सुखी भवेत् ॥

(ख) स्वधर्मे स्थिरता स्थैर्यं धैर्यमिन्द्रियनिग्रहः ।
स्नानं मनोमलत्यागो दानं वै भूतरक्षणम् ॥

(ग) वेदेषु धर्मशास्त्रेषु मिथ्या यो वै द्विजातिषु ।
देवेषु पितृधर्मेषु सोऽक्षयं नरकं व्रजेत् ॥

५। केषांचित् श्लोकद्वयस्य अनुवादं कुरुत ।

(५ × २)

(क) को मोहः प्रोच्यते राजन् कस्य मानः प्रकीर्तितः ।
किमालस्यं च विज्ञेयं कश्च शोकः प्रकीर्तितः ॥

(ख) यक्षोऽहमस्मि भद्रं ते नास्मि पक्षी जलेचरः ।
मयैते निहताः सर्वे भ्रातरस्ते भरतर्षभ ॥

(ग) किं ज्ञानं प्रोच्यते राजन् का समश्च प्रकीर्तितः ।
दया च का परा प्रोक्ता किं चार्जवमुदाहृतम् ॥

UNITS – IV

६। केषांचित् पञ्चानां धातुनां यथानिर्देशं रूपं लिखत ।

(२ × ५)

(क) पठ् धातोः विधिलिङि मध्यमपुरुषे एकवचने

(ख) कृ धातोः लटि उत्तमपुरुषे द्विवचने

- (ग) दा धातोः लृटि प्रथमपुरुषे बहुवचने
(घ) सेव् धातोः लटि मध्यमपुरुषे एकवचने
(ङ) शृ धातोः लृटि उत्तमपुरुषे एकवचने
(च) भी धातोः लटि प्रथमपुरुषे एकवचने
(छ) हन् धातोः लृटि मध्यमपुरुषे बहुवचने